

PRO BONO

Marec/2020

1. NOVELA OBČIANSKEHO ZÁKONNÍKA

Novela Občianskeho zákonníka sleduje hlavný záměr, ktorým je zosúladienie právnej úpravy náhrady škody na zdraví spôsobenej protiprávnym konaním s článkom 12 ods. 1 a článkom 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. NOVELA ZÁKONA O NELEGÁLNEJ PRÁCI A NELEGÁLNOM ZAMESTNÁVANÍ

Dňa 01. januára 2020 nadobudla účinnosť novela zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní, ktorou sa okrem iného rozširuje výnimka z nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania na právnickú osobu, ktorá je spoločnosťou s ručením obmedzeným a ktorá má najviac jedného spoločníka, ktorý je fyzickou osobou.

3. NOVELA ZÁKONA O PEŇAŽNÝCH PRÍSPEVKOVCH NA KOMPENZÁCIU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA

Dňa 01. júla 2020 nadobudne účinnosť novela zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, ktorá podľa zákonodarcu odstráni znevýhodnenia, s ktorými sa stretávajú fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

4. NOVELA ZÁKONA O ŠPORTE

V našom článku sa dozviete o zmenách, ktoré priniesla novela zákona o športe, ako napríklad bližšie definovanie profesionálneho športovca, definovanie práv a povinností profesionálneho športovca ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, a iné.

5. NOVELA ZÁKONA O VETERINÁRNEJ STAROSTLIVOSTI

Novelou sa zákonodarcu pokúša reagovať na spoločensky negatívne vnímaný chov a usmrcovanie kožušinových zvierat výlučne alebo prevažne na účel získania kožušín.

6. ZÁKON O FINANČNEJ PODPORE ČINNOSTI CIRKVI A NÁBOŽENSKÝCH SPOLOČNOSTÍ

Dňa 16. októbra 2019 bol poslancami Národnej rady Slovenskej republiky prijatý zákon č. 370/2019 Z. z. o finančnej podpore činnosti cirkví a náboženských, ktorý upravuje finančnú podporu, ktorú poskytuje štát na podporu činnosti registrovaných cirkví a náboženských spoločností.

NOVELA OBČIANSKEHO ZÁKONNÍKA

Národná rada Slovenskej republiky prijala dňa **28. októbra 2019** zákon č. **394/2019 Z. z.** (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Novelou zákonodarca reaguje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z **10. októbra 2018** sp. zn. **PL. ÚS 10/2016-53**, ktorým bol vyslovený **nesúlads ustanovenia § 446** Občianskeho zákonníka s **čl. 12 ods. 1 a čl. 20 ods. 1** Ústavy Slovenskej republiky, zverejneným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom **25/2019 Z. z.**

→ **Nové ust. § 446 Občianskeho zákonníka**

Novela vkladá do Občianskeho zákonníka nové ustanovenie **§ 446**, v zmysle ktorého: **„Náhrada straty na zárobku počas pracovnej neschopnosti poškodeného sa uhrádza peňažným dôchodkom vo výške rozdielu medzi priemerným zárobkom poškodeného, ktorý dosahoval pred vznikom škody a náhradou, ktorá bola poškodenému vyplatená v dôsledku choroby alebo úrazu podľa osobitných predpisov.“**

Podľa dôvodovej správy k novele strata na zárobku je **osobitným druhom majetkovej ujmy**, ku ktorej dochádza pri škode (ujme) na zdraví. V zmysle ustanovenia **§ 446** (v znení účinnom do **30. januára 2019**) a nasledujúcich sa táto strata uhrádzala, pokiaľ nebola uhradená nemocenskými dávkami a invalidným, resp. čiastočne invalidným dôchodkom podľa predpisov o sociálnom poistení. Strata na zárobku sa uhrádzala peňažným dôchodkom vo forme opakujúcich sa peňažných plnení v závislosti od priemerného zárobku poškodeného pred poškodením na zdraví. Podľa uvedenej právnej úpravy sa poškodenému namiesto náhrady škody mala poskytnúť náhrada za stratu na zárobku, ktorá sa posudzuje a určuje rovnako ako úrazový príplatok, príp. úrazová renta podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), čo je spravidla nižšia suma ako tá, ktorú predstavuje skutočná majetková strata poškodeného, ku ktorej došlo v dôsledku jeho pracovnej neschopnosti, príp. v období po jej

skončení. Tým, že Občiansky zákonník zaviedol právnu úpravu, v zmysle ktorej sa nárok poškodeného na náhradu straty na zárobku posudzoval podľa zákona o sociálnom poistení, obmedzil mu legislatívne subjektívne právo domáhať sa skutočnej náhrady za stratu na zárobku. Z poškodeného sa v takomto prípade stával fiktívny poistený, keďže namiesto náhrady škody mohol od škodcu požadovať len fiktívnu úrazovú dávku, ako keby bol úrazovo poistený, hoci za škodu mu zodpovedal konkrétny subjekt v rámci občianskoprávneho záväzkového vzťahu a stratu na majetku bol schopný presne vyčísliť. Dokonca ani v prípade škody spôsobenej úmyselne, príp. hrubou neobľadivosťou poškodený nemohol od škodcu požadovať viac ako poškodený v pracovnom pomere od Sociálnej poisťovne. Takáto úprava teda nebola podľa predkladateľov novely súladná s obdobnými právnymi úpravami v ostatných členských štátoch Európskej únie a vzhľadom k tomu, že úrazové dávky predstavujú podstatne redukované odškodnenie, ktoré sa riadi princípmi verejného poistenia, popierali základný princíp súkromného práva, v zmysle ktorého sa má poškodenému nahradiť skutočná majetková škoda, ktorú utrpí v dôsledku škodovej udalosti.

→ **Zámer novely**

Novela, predložená vládou Slovenskej republiky, sleduje hlavný zámer, ktorým je **zosúladienie právnej úpravy náhrady škody na zdraví spôsobenej protiprávnym konaním s čl. 12 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky**. Doterajšia právna úprava spôsobu výpočtu náhrady za stratu na zárobku sa výrazne odklňala od všeobecne uplatňovanej zásady úpravy zodpovednosti za škodu, podľa ktorej sa uhrádza **skutočná škoda a ušlý zisk** a tým pádom neumožňovala poškodenému, ktorému vznikla škoda na zdraví a s tým súvisiaca strata na zárobku počas pracovnej neschopnosti, ale aj po jej skončení, domáčať sa náhrady škody **v takom rozsahu, v akom mu skutočne vznikla**. V záujme poskytnutia ochrany základnému právu vlastníť majetok je cieľom novely zabezpečiť dorovnanie príjmu poškodeného do sumy, ktorú by zarobil, ak by nedošlo k spôsobeniu škody. Navrhovaná právna úprava ale nezakladá ďalší druh nároku voči zamestnávateľovi, ktorý by presahoval rámec

náhrad za stratu na zárobku počas práceneschopnosti spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania v pracovno-právnych vzťahoch. Prioritným účelom odškodňovania pracovných úrazov a chorôb z povolania nie je plná kompenzácia vzniknutej ujmy, ale ide o realizáciu povinnosti štátu zabezpečiť fyzickej osobe postihnutej takouto sociálnou udalosťou prostriedky potrebné pre jej ďalší život. V týchto prípadoch ide o primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu podľa **čl. 39 ods. 1** Ústavy Slovenskej republiky a nie o odškodnenie presne kvalifikovanej, protiprávnym konaním spôsobenej majetkovej škody poškodeného spadajúcej do sféry základného práva podľa **čl. 20 ods. 1** Ústavy Slovenskej republiky.

→ Ustanovenie § 447 Občianskeho zákonníka

Novela sa problematike náhrady škody ďalej venuje aj v ustanovení § 447 Občianskeho zákonníka. Podľa pôvodného znenia ustanovenia § 447 Občianskeho zákonníka: „Náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti poškodeného alebo pri invalidite sa posúdi a suma tejto náhrady sa určí rovnako ako suma úrazovej renty podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení“.

Novelizované znenie predmetného ustanovenia § 447 Občianskeho zákonníka znie nasledovne: „Náhrada straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite sa **uhrádza peňažným dôchodkom vo výške rozdielu medzi priemerným zárobkom, ktorý poškodený dosahoval pred vznikom škody, a súčtom zárobku, ktorý poškodený dosahuje po skončení pracovnej neschopnosti a priznaného invalidného dôchodku vyplácaného poškodenému podľa osobitných predpisov**“.

Novelizované ustanovenie v zmysle osobitnej časti dôvodovej správy opúšťa pôvodnú, z hľadiska ochrany poškodeného nevyhovujúcu, naviazanosť právnej úpravy kvantifikácie výšky náhrady straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti poškodeného na zákon o sociálnom poistení a nahrádza túto úpravu takou, ktorá zohľadňuje rozsah **skutočne utrpenej škody a jej spravodlivej náhrady**. Ujma sa v tomto prípade posúdi na základe porovnania priemerného zárobku poškodeného, ktorý dosahoval pred vznikom škody

a zárobkom, ktorý dosahuje po poškodení, pričom tento „nový“ zárobok je závislý aj od toho, či a v akej výške poškodený poberá invalidný, resp. čiastočne invalidný dôchodok. Náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti sa teda vypočíta ako rozdiel medzi priemerným zárobkom poškodeného, ktorý dosahoval pred vznikom škody a súčtom zárobku, ktorý poškodený dosahuje po poškodení a priznaného invalidného dôchodku.

→ Ustanovenie § 447b Občianskeho zákonníka

Novela ďalej prináša aj zmenu ustanovenia § 447b Občianskeho zákonníka, ktorého pôvodné znenie („Poškodený má nárok na jednorazové vyrovnanie, ktoré sa posúdi, a suma jednorazového vyrovnania sa určí podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení“) nahrádza znením novým, nasledovne: **„Ak o to požiada poškodený a je na to dôležitý dôvod, prizná súd namiesto peňažného dôchodku jednorazové odškodné“**.

Aj v zmene citovaného ustanovenia možno vidieť odchylenie sa od naviazanosti na právnu úpravu zákona o sociálnom poistení. Podľa predkladateľov novely je doterajšia právna úprava jednorazového vyrovnania, ktorá viaže maximálnu výšku jednorazového odškodnenia na zákon o sociálnom poistení v rozpore s princípom súkromného práva, pretože znižuje legitímne očakávanie poškodeného na úroveň **nároku poisteného**, ktorému sa má vyplatiť fiktívne poistné plnenie z neexistujúceho úrazového poistenia, namiesto toho, aby dosiahol **reálne odškodnenie za majetkovú stratu**, ktorú mu spôsobil iný zodpovedný subjekt. Novelizované ustanovenie preto umožňuje súdu za splnenia dvoch kumulatívnych podmienok - žiadosť poškodeného a existencia dôležitého dôvodu, priznať peňažné dávky náhrad uhrádzované vo forme peňažného dôchodku, vo forme jednorazového plnenia.

→ Ustanovenie § 448 Občianskeho zákonníka

Novela sa dotkla aj ustanovenia § 448 Občianskeho zákonníka. Podľa pôvodného znenia predmetného ustanovenia: „Fyzická osoba, voči ktorej mal zomretý v čase svojho úmrtia vyživovaci

povinnosť, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Tento nárok sa posúdi a suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení“.

Novela nahrádza uvedené ustanovenie novým znením **§ 448** Občianskeho zákonníka: „*Pri usmrtení uhrádza ten, kto spôsobil škodu, formou peňažného dôchodku náklady na výživu pozostalým, ktorým bol poškodený ku dňu svojej smrti povinný poskytovať výživu. Peňažný dôchodok pre pozostalých sa uhrádza vo výške rozdielu medzi tým, čo by poškodený mal podľa primeraného očakávania pozostalým na nákladoch na výživu poskytovať, ak by k usmrteniu nebolo došlo, a dávkami podľa osobitného predpisu poskytovanými z rovnakého dôvodu*“.

Dôvodová správa uvádza, že v zmysle predošlého právneho stavu sa výška ušlého výživného pozostalým neposkytovala vo výške, ktorú povinná osoba skutočne plnila, ale vo výške, ktorá vyplýva z právnych predpisov o sociálnom poistení. Namiesto ušlého výživného Občiansky zákonník priznával pozostalým **iba fiktívnu pozostalostnú rentu** tak, ako keby bol poškodený fiktívne úrazovo poistený, pričom takýto nárok by mohli v prípade jeho smrti uplatniť fyzické osoby, voči ktorým mal zomretý poškodený vyživovaciu povinnosť. Takáto úprava podľa predkladateľov obmedzovala výšku náhrady škody vo forme ušlého výživného, čo je v rozpore s princípom súkromného práva o náhrade skutočnej majetkovej škody. Novelizovaná právna úprava predstavuje zásadnú zmenu v tom, že výška náhrady nákladov na výživu pozostalým je daná rozdielom medzi tým, čo im bol zomretý poškodený

povinný na výživu poskytovať v zmysle zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a medzi výškou dôchodkových dávok poberaných pozostalými z dôvodu smrti výživou povinnej alebo výživu im poskytujúcej osoby.

→ **Prechodné ustanovenie § 879w Občianskeho zákonníka**

Novela dopĺňa do Občianskeho zákonníka aj prechodné ustanovenie **§ 879w**, podľa ktorého: „Ustanoveniami § 446, § 447, § 447b a § 448 sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred **1. decembrom 2019**; vznik týchto právnych vzťahov a vznik nárokov z týchto právnych vzťahov sa posudzujú podľa tohto zákona v znení účinnom do **30. novembra 2019**.“

Prechodné ustanovenie ustanovuje, ktorými ustanoveniami sa budú riadiť právne vzťahy vzniknuté pred **1. decembrom 2019**. Takéto právne vzťahy, s výnimkou posudzovania ich vzniku a vzniku nárokov z týchto právnych vzťahov, sa budú riadiť podľa ustanovení **§ 446, § 447, § 447b a § 448 účinných od 1. decembra 2019**.

Počas prechodného obdobia, t.j. **od 31. januára 2019 do 30. novembra 2019**, sa bude náhrada za stratu na zárobku počas pracovnej neschopnosti určovať podľa všeobecných ustanovení o náhrade škody, ktoré sú analogicky obsahom aj účelom najbližšie chýbajúcej právnej úprave.

Novela nadobudla účinnosť dňa **1. decembra 2019**.

NOVELA ZÁKONA O NELEGÁLNEJ PRÁCI A NELEGÁLNOM ZAMESTNÁVANÍ

Dňa **17.septembra 2019** Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon č. **320/2019** Z. z. (ďalej len „novela“), ktorým sa mení zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o nelegálnej práci“).

Na úvod považujeme za dôležité vymedziť dva základné pojmy, s ktorými novela aj samotný zákon o nelegálnej práci operujú. Ide o pojmy **nelegálna práca a nelegálne zamestnávanie**.

→ Nelegálna práca

Nelegálnou prácou rozumieme „závislú prácu, ktorú vykonáva fyzická osoba pre právnickú osobu alebo fyzickú osobu, ktorá je podnikateľom a (1) nemá s právnickou osobou alebo s fyzickou osobou, ktorá je podnikateľom, založený pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer podľa osobitného predpisu alebo (2) je štátnym príslušníkom krajiny, ktorá nie je členským štátom Európskej únie, iným zmluvným štátom Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo Švajčiarskou konfederáciou, alebo osobou bez štátnej príslušnosti (ďalej len „štátny príslušník tretej krajiny“) a nie sú splnené podmienky na jeho zamestnávanie podľa osobitného predpisu“ (§ 2 ods. 1 zákona o nelegálnej práci).

→ Nelegálne zamestnávanie

Nelegálne zamestnávanie je zase zamestnávanie právnickou osobou alebo fyzickou osobou, ktorá je podnikateľom, ak využíva závislú prácu (1) fyzickej osoby a nemá s ňou založený pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer podľa osobitného predpisu, (2) fyzickej osoby, má s ňou založený pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer podľa osobitného predpisu a neprihlásila ju do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia do siedmich dní od uplynutia lehoty podľa osobitného predpisu na prihlásenie do tohto registra, najneskôr však do začatia kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, ak kontrola začala do siedmich dní od uplynutia lehoty podľa osobitného predpisu na prihlásenie do tohto

registra alebo (3) štátneho príslušníka tretej krajiny a nie sú splnené podmienky na jeho zamestnávanie podľa osobitného predpisu (§ 2 ods. 2 zákona o nelegálnej práci).

Nelegálne zamestnávanie je aj zamestnávanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa zdržiava na území Slovenskej republiky v rozpore s osobitným predpisom a ktorý vykonáva závislú prácu (§ 2 ods. 3 zákona o nelegálnej práci).

Zákon o nelegálnej práci však okrem pozitívneho vymedzenia uvedených pojmov obsahuje aj výnimky z tohto vymedzenia, obsiahnuté v ustanovení § 2a, ku ktorého modifikácii práve novelou dochádza.

→ Ustanovenie § 2a zákona o nelegálnej práci

Ustanovenie § 2a zákona o nelegálnej práci upravuje výnimku z definícií pojmov nelegálna práca a nelegálne zamestnávanie. V zmysle právnej úpravy existujúcej do účinnosti novely: **„Nelegálna práca nie je práca, ktorú vykonáva pre fyzickú osobu, ktorá je podnikateľom, príbuzný v priamom rade, súrodenec alebo manžel, ktorý je dôchodkovo poistený, je poberateľom dôchodku podľa osobitných predpisov alebo je žiakom, alebo študentom do 26 rokov veku“** (§ 2a ods. 2 zákona o nelegálnej práci).

Novela problematiku nelegálnej práce upravuje v novom ustanovení § 2a ods. 1 zákona o nelegálnej práci nasledovne: **„Nelegálna práca nie je práca, ktorú pre fyzickú osobu, ktorá je podnikateľom, alebo pre právnickú osobu, ktorá je spoločnosťou s ručením obmedzeným a ktorá má najviac jedného spoločníka, ktorý je fyzickou osobou, vykonáva príbuzný v priamom rade, súrodenec alebo manžel tejto fyzickej osoby alebo tohto spoločníka, ak tento príbuzný v priamom rade, súrodenec alebo manžel je dôchodkovo poistený, je poberateľom dôchodku podľa osobitných predpisov alebo je žiakom alebo študentom do 26 rokov veku.“**

Ako z uvedeného vyplýva podstatou zavedenej zmeny je rozšírenie výnimky z definície pojmu nelegálna práca, ktorou nie je práca vykonávaná, v citovanom ustanovení zakotvenými, osobami (napr. manžel, súrodenec ...) vo vzťahu **nielen k fyzickej osobe - podnikateľovi**, ale aj **k spoločnosti s ručením obmedzeným s najviac jedným spoločníkom - fyzickou osobou**. Ak teda pôjde o „jednoosobovú“ spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorej spoločníkom je výlučne fyzická osoba, nebude sa napríklad práca, ktorú pre túto spoločnosť vykonáva manžel jediného spoločníka považovať pri splnení aspoň jednej z ostatných podmienok (napr. je zároveň aj dôchodkovo poistený) za nelegálnu prácu. Uvedené samozrejme obdobne platí aj pre ďalšie subjekty, taxatívne uvedené v citovanom ustanovení. Zdôrazňujeme, že nestačí len existencia práce subjektu, ktorý je príbuzný v priamom rade, manžel alebo súrodenec, ale kumulatívne musí byť naplnená aj minimálne jedná z ostatných podmienok, teda, že uvedená osoba je dôchodkovo poistená alebo je poberateľom dôchodku podľa osobitných predpisov alebo je žiakom/študentom do 26 roku veku.

→ Dôvodová správa

Podľa dôvodovej správy sa novelou rozširuje výnimka z nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania na právnickú osobu, ktorá je spoločnosťou s ručením obmedzeným a ktorá má najviac jedného spoločníka, ktorý je fyzickou osobou. Táto výnimka sa v rovnakom rozsahu, tzn. s rovnakou definíciou rodinných príslušníkov (**príbuzný v priamom rade, súrodenec alebo manžel**) a s rovnakými požiadavkami pre uplatnenie výnimky (**dôchodkovo poistený, poberateľ dôchodku podľa osobitných predpisov alebo žiak alebo študent do 26 rokov veku**) vzťahuje na spoločnosti s ručením obmedzeným s jedným spoločníkom. V záujme toho, aby bola navrhovaná úprava analogická súčasnej výnimke, navrhuje sa rozšíriť výnimku na spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré majú jediného spoločníka, bez ohľadu na počet zamestnancov. Spoločnosť s ručením obmedzeným s jedným spoločníkom predstavuje de facto fyzickú osobu-podnikateľa, na ktorú sa už v súčasnosti vzťahuje výnimka z nelegálneho zamestnávania, a to bez ohľadu na počet jeho zamestnancov. Uvedený návrh tak podľa jeho predkladateľov splňa zásadu

rovnakého zaobchádzania a požiadavku ústavnej konformity.

Ďalšou zmenou, ktorú novela prináša je úprava **výnimky z definičného vymedzenia pojmu nelegálne zamestnávanie**. V zmysle pôvodného ustanovenia **§ 2a ods. 1** zákona o nelegálnej práci: *„Nelegálne zamestnávanie nie je, ak pre fyzickú osobu, ktorá je podnikateľom, vykonáva prácu jeho príbuzný v priamom rade, súrodenec alebo manžel, ktorý je dôchodkovo poistený, je poberateľom dôchodku podľa osobitných predpisov alebo je žiakom, alebo študentom do 26 rokov veku.“*

Ustanovenie **§ 2a ods. 2**, upravujúce nelegálne zamestnávanie sa vplyvom novely mení nasledovne: *„Nelegálne zamestnávanie nie je, ak pre fyzickú osobu, ktorá je podnikateľom, alebo pre právnickú osobu, ktorá je spoločnosťou s ručením obmedzeným a ktorá má najviac jedného spoločníka, ktorý je fyzickou osobou, vykonáva prácu príbuzný v priamom rade, súrodenec alebo manžel tejto fyzickej osoby alebo tohto spoločníka, ak tento príbuzný v priamom rade, súrodenec alebo manžel je dôchodkovo poistený, je poberateľom dôchodku podľa osobitných predpisov alebo je žiakom alebo študentom do 26 rokov veku“.*

K uvedenému uvádzame, že zmena ustanovenia, upravujúceho nelegálne zamestnávanie, spočíva obdobne ako tomu bolo v prípade nelegálnej práce, v rozšírení výnimky z definície pojmu nelegálne zamestnávanie. Predmetné ustanovenie takmer identicky kopíruje odsek 1 a upravuje len opačnú stránku rovnakej problematiky. Znova si možno všimnúť si rozšírenie o spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorej jediným spoločníkom je fyzická osoba.

Rozdiel medzi dvoma novelizovanými odsekmi spočíva v tom, že kým v prípade **odseku 1** ustanovenia **§ 2a** zákona o nelegálnej práci sa výnimka vzťahuje na subjekty, ktoré prácu vykonávajú (príbuzný v priamom rade, manžel alebo súrodenec za splnenia aspoň jednej z ďalších v ustanovení uvedených podmienok), v prípade **odseku 2 ustanovenia § 2a** zákona o nelegálnej práci sa výnimka bude vzťahovať na fyzickú osobu podnikateľa alebo právnickú osobu, ktorá je spoločnosťou s ručením obmedzeným a ktorá má najviac jedného spoločníka, ktorý je fyzickou

osobou. Oba odseky však analogicky upravujú rovnaké podmienky, ktoré sa však viažu k rozdielnym pojmom (na jednej strane nelegálna práca, na strane druhej nelegálne zamestnávanie).

Novela nadobudla účinnosť dňa **1. januára 2020**.

NOVELA ZÁKONA O PEŇAŽNÝCH PRÍSPEVKOCH NA KOMPENZÁCIU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA

Poslanci Národnej rady Slovenskej republiky prijali dňa **18. októbra 2019** zákon č. **391/2019 Z. z.** (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP“). Účelom novely je odstránenie znevýhodnení, s ktorými sa stretávajú fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, prípadne rodičia týchto osôb, najmä fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím trpiace autizmom alebo Aspergerovým syndrómom.

→ Okruhy záberu novely

Predkladatelia novely rozdeľujú jej obsah do niekoľkých okruhov. Novela **(1)** zmení percentuálnu mieru funkčnej poruchy pri zdravotnom postihnutí - poruchách psychického vývoja detí, pervazívnych vývinových poruchách (napr. autizmus), **(2)** doplní Aspergerov syndróm ako komplexnú poruchu, **(3)** k duševným poruchám a poruchám správania uvedie okrem autizmu aj Aspergerov syndróm, **(4)** vzhľadom na charakteristické rysy pervazívnych vývinových porúch typické pre autizmus zaradiť pervazívne vývinové poruchy (napr. autizmus alebo Aspergerov syndróm) medzi chronické stavy, pri ktorých dochádza k nadmernému opotrebovaniu šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, **(5)** explicitne uvedie autizmus a Aspergerov syndróm medzi zdravotné postihnutie na účely priznania parkovacieho preukazu, **(6)** precizuje preukazovanie nároku na peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla (tzv. „príspevok na benzín“), ktoré fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím využíva na vzdelávacie aktivity v prípade, ak má individuálny študijný plán, a to dokladom školy o individuálnom

vzdelávaní a jeho rozsahu, **(7)** prizná peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s opotrebovaním šatstva a bielizne aj fyzickým osobám s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorým sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba, **(8)** zjednotí výšku mesačného peňažného príspevku na opatrovanie pri opatovaní jednej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím bez ohľadu na skutočnosť, či sa fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím poskytuje ambulatná forma sociálnej služby, **(9)** spresní definície opatrovania na účely priznania peňažného príspevku na opatrovanie, **(10)** vypustí možnosť zníženia peňažného príspevku na opatrovanie pomernou časťou za dni, počas ktorých bol opatrovaný v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti dlhšie ako 30 dní.

→ Ustanovenie § 38 ods. 9 písm. a) zákona

Prvou zmenou, ktorú novela prináša je úprava ustanovenia **§ 38 ods. 9 písm. a)** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP. V zmysle pôvodnej **(avšak stále ešte účinnej)** právnej úpravy: „Zvýšené výdavky súvisiace so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla na účely tohto zákona sú výdavky na pohonné látky, ktoré slúžia na prevádzku osobného motorového vozidla, ktoré využíva fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom na pracovné aktivity, vzdelávacie aktivity, rodinné aktivity alebo na občianske aktivity; podmienka využívania osobného motorového vozidla na pracovné aktivity je splnená aj vtedy, ak fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím podniká, prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť v mieste svojho trvalého pobytu.“

Novela mení ustanovenie **§ 38 ods. 9 písm. a)** nasledovne: „Zvýšené výdavky súvisiace so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla na účely tohto zákona sú výdavky na pohonné látky, ktoré slúžia na prevádzku osobného motorového vozidla, ktoré využíva fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom na pracovné aktivity, vzdelávacie aktivity, rodinné aktivity alebo na občianske aktivity; podmienka využívania osobného motorového vozidla na pracovné aktivity je splnená aj vtedy, ak fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím podniká, prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť v mieste svojho trvalého pobytu, **a podmienka využívania osobného motorového vozidla na vzdelávacie aktivity je splnená aj vtedy, ak fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím má určený individuálny študijný plán.**“

→ Dôvodová správa

Podľa dôvodovej správy školopovinné dieťa, ktorému jeho zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole, môže mať na základe rozhodnutia riaditeľa školy určené **individuálne vzdelávanie v zmysle § 24 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní** (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Samotná podstata individuálneho vzdelávania má vychádzať z individuálnych potrieb dieťaťa, čo znamená, že dieťa musí byť spôsobilé absolvovať výchovno-vzdelávacie proces v škole v určitom obmedzenom rozsahu s ohľadom na jeho zdravotný stav, ktorý potvrdzuje lekár. V rozhodnutí riaditeľa o určení individuálneho vzdelávania sa určí aj **rozsah**, v akom dieťa navštevuje školu, v závislosti od jeho individuálnych potrieb. Ak by napr. z dôvodu zhoršenia svojho zdravotného stavu nemohlo naplniť individuálny študijný plán za určité obdobie, nahradí si ho dodatočne.

→ Ustanovenie § 38 ods. 12

Novela ďalej prináša nové ustanovenie **§ 38 ods. 12** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP, v zmysle ktorého: „Zvýšené výdavky súvisiace so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla na vzdelávacie aktivity podľa odseku 9 písm. a) sa v prípade fyzickej osoby s ťažkým

*zdravotným postihnutím, ktorá má určený individuálny študijný plán, preukazujú **len dokladom školy potvrdzujúcim individuálne vzdelávanie a jeho rozsah**“.*

K uvedenej zmene dochádza z dôvodu, že v prípade individuálneho vzdelávania dieťaťa s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré trpí napríklad autizmom alebo Aspergerovým syndrómom nie je z hľadiska povahy poruchy možné stanoviť, že sa bude vzdelávať v **konkrétne dané dni**. V aplikačnej praxi sa rodič s pedagógom dohodne, že ak je dieťa stabilizované a schopné sa vzdelávať, môže školu navštevovať napr. celý týždeň a následne do konca mesiaca, ak je dezorientované alebo dôjde k zhoršeniu jeho zdravotného stavu, výchovno-vzdelávacie proces neabsolvuje. Z toho dôvodu predkladatelia navrhujú precizovať úpravu tak, že naplnenie podmienky využitia pohonných látok na vzdelávacie aktivity sa v prípade fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá má určený individuálny študijný plán preukazuje **len dokladom školy potvrdzujúcim individuálne vzdelávanie a jeho rozsah**. Ak totiž škola osobe s ťažkým zdravotným postihnutím určí individuálne vzdelávanie spolu s jeho rozsahom, určuje tak, **že je jeho žiakom na celý školský rok** bez ohľadu na to, či dieťa splní dochádzku v konkrétny deň z dôvodu zhoršeného zdravotného stavu.

→ Ustanovenie § 38 ods. 17

Ďalšou zmenou, ktorú novela prináša, je okrem technickej úpravy číslovania jednotlivých odsekov v dôsledku pridania nového **odseku 12**, aj doplnenie ustanovenia **§ 38 ods. 16** (podľa novelizovaného znenia už **§ 38 ods. 17**). Podľa pôvodného znenia ustanovenia **§ 38 ods. 16** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP: „Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov nemožno poskytnúť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba. To neplatí, ak sa fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím poskytuje sociálna služba (1) v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v zariadení podporovaného bývania, alebo (2) v zariadení sociálnych služieb na určitý čas, najviac 30 po sebe nasledujúcich dní“.

Po novom sa ustanovenie **§ 38 ods. 17** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP

doplná nasledovne: „Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov nemožno poskytnúť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba. To neplatí, **ak ide o peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich výlučne s opotrebovaním šatstva a obuvi podľa odseku 7 alebo ak sa fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím poskytuje sociálna služba (1) v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v zariadení podporovaného bývania, alebo (2) v zariadení sociálnych služieb na určitý čas, najviac 30 po sebe nasledujúcich dní**“.

Podľa dôvodovej správy peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov možno poskytnúť aj na zvýšené výdavky súvisiace s **hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia**. Tento príspevok však podľa súčasnej právnej úpravy nie je možné poskytnúť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba (**§ 38 ods. 16 stále platného zákona**). To znamená, že ak napríklad rodič autistického dieťaťa umiestni dieťa do zariadenia, v ktorom mu je poskytovaná celoročná pobytová sociálna služba, stráca nárok na príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia. Podľa predkladateľov novely takýto prístup nie je spravodlivý, keďže samotnému dieťaťu s ťažkým zdravotným postihnutím sa nezmenil jeho zdravotný stav, napr. jeho diagnóza, ktorá zapríčiňuje samotné nadmerne opotrebovanie šatstva a obuvi, ale len miesto jeho pobytu. Preto by sa mal príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich výlučne s opotrebovaním šatstva a obuvi viazať na osobu, ktorej je kompenzácia poskytovaná, nie na formu starostlivosti. Osoby s ťažkým zdravotným postihnutím nadmerne opotrebujú šatstvo a obuv v dôsledku chronických stavov a používania technicky náročných pomôcok uvedených v **prílohe č. 7 zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP rovnako v domácom prostredí ako aj v zariadení sociálnych služieb**.

→ Ustanovenie § 39 ods. 2

Ďalšou zmenou, ktorú novela prináša je úprava ustanovenia **§ 39 ods. 2** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP, ktorého pôvodné

znenie („**Účelom opatrovania je zabezpečiť každodenne pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych aktivít s cieľom zotrvať v prirodzenom domácom prostredí.**“) sa mení nasledovne: „**Účelom opatrovania je zabezpečiť pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych a vzdelávacích aktivít.**“

Podstatou uvedenej zmeny je odstránenie cieľa sociálnych aktivít v podobe **zotrvania v prirodzenom domácom prostredí**. Predkladatelia novely zastávajú názor, že ak nechceme podporovať uzatvorenie opatrovaného s opatrovateľom v ich domácom prostredí, je potrebné upraviť účel opatrovania (**§ 39 ods. 2**) spôsobom uvedeným v novele s cieľom sprostredkovať nové možnosti rozvoja človeka so zdravotným znevýhodnením.

Ďalšou novelizovanou zmenou je vypustenie pôvodných ustanovení **§ 40 ods. 8, 9 a 18** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP, podľa ktorých: Peňažný príspevok na opatrovanie je mesačne 326,16 eura, ak fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na opatrovanie sa poskytuje ambulatná forma sociálnej služby v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne. Peňažný príspevok na opatrovanie je 461,81 eura, ak fyzická osoba opatruje najmenej dve fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím odkázané na opatrovanie, ktorým sa poskytuje ambulatná forma sociálnej služby v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne (§40 ods. 8). Peňažný príspevok na opatrovanie je mesačne 480,05 eura, ak fyzická osoba opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanú na opatrovanie, ktorej sa poskytuje ambulatná forma sociálnej služby v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne, a súčasne opatruje aj fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanú na opatrovanie, ktorej sa ambulatná forma sociálnej služby neposkytuje alebo poskytuje v rozsahu najviac 20 hodín týždenne (§ 40 ods. 9). Výška peňažného príspevku na opatrovanie sa zníži pomernou časťou za dni, počas ktorých bola fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti dlhšie ako 30 dní. Výška peňažného príspevku na opatrovanie sa neznižuje podľa prvej

vety za dni, počas ktorých fyzická osoba uvedená v odsekoch 3 a 4 bola sprievodcom fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti (§ 40 ods. 18).

K vypusteniu predmetných ustanovení došlo podľa dôvodovej správy z dôvodu, že novelou zákona č. 191/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP sa zjednotila výška príspevku pri opatrowaní fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá navštevuje školské zariadenie v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne, na sumu 369,36 eur mesačne. Obdobne by sa však malo postupovať aj pri opatrowaní osôb, ktorým sa poskytuje **ambulantná forma sociálnej služby** v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne. V aplikačnej praxi sú poberateľmi príspevku na opatrowanie najmä rodičia detí, ktorým sa poskytuje ambulantná forma sociálnej služby. Napriek tomu, že rodič musí dieťa priviesť a odvieŕť do zariadenia a trávi s ním **d'alších 18 hodín denne**, opatrovateľský príspevok sa mu kráti. Predkladatelia novely majú za to, že zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP neberie do úvahy skutočnosť, že opatrovateľský príspevok nemá slúžiť len pre úkony sebaobsluhy, ktoré vykonáva opatrovateľ, ale aj úkony, ktoré zabezpečujú aktívny rozvoj zostávajúcich schopností a zabezpečuje styk so spoločenským prostredím. Takto postavenými obmedzeniami krátenia príspevku na opatrowanie sa podporuje uzatvorenie opatrowaného s opatrovateľom v ich domácom prostredí. Trestaní sú tým podľa predkladateľov novely tí opatrovatelia, ktorí sa snažia sprostredkovať nové možnosti rozvoja človeka so zdravotným znevýhodnením. Z toho dôvodu predkladatelia novely navrhli vypustiť odseky **8 a 9 v § 40** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP, ktoré stanovujú rozdielnu sumu výšky peňažného príspevku na opatrowanie v závislosti od poskytovania ambulantnej formy sociálnej služby v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne a počtu opatrowaných fyzických osôb, ktoré danú podmienku naplňajú. Opatrovatelia tak budú mať nárok na peňažný príspevok na opatrowanie vo výške **369,36 eur** mesačne (resp. iný podľa toho, v akej výške ho upraví vláda Slovenskej republiky svojim nariadením v zmysle **§ 42 ods. 7** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP) pri

opatrowaní jednej plnoletej fyzickej osoby bez ohľadu na skutočnosť, či je opatrowanému poskytovaná ambulantná forma sociálnej služby v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne. K vypusteniu pôvodného ustanovenia **§ 40 ods. 18** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP dôvodová správa uvádza, že pôvodná úprava má čiastočne svoje opodstatnenie, avšak predovšetkým treba prihliadnuť na skutočnosť a praktickú stránku veci a tou je, že pre mnohých opatrovateľov predstavuje peňažný príspevok na opatrowanie základný príjem, bez ktorého sa finančná situácia jeho i opatrowaného môže rapídne zhoršiť. Rovnako tak je takmer nemožné, aby si opatrovateľ na čas, kedy je opatrowaný v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti dlhšie ako 30 dní našiel primeraný príjem, ktorý by dosahoval výšku príspevku. Taktiež je treba prihliadnuť na starostlivosť opatrovateľa voči opatrowanému (napr. jeho návštevy v zariadeniach a sekundárna starostlivosť o opatrowaného umiestneného v zariadení). Z tohto dôvodu sa ustanovenie týkajúce sa pomerného zníženia výšky peňažného príspevku na opatrowanie vypúšťa.

→ Ustanovenie § 69g

Novela ďalej okrem technickej úpravy číselného označenia jednotlivých ustanovení prináša nove prechodné ustanovenie **§ 67g**, v zmysle ktorého: „*O zmene výšky peňažného príspevku na opatrowanie, na ktorý vznikol nárok pred 1. júlom 2020 a trvá aj po 30. júni 2019, rozhodne príslušný orgán do 30. septembra 2020. Konania o peňažnom príspevku na kompenzáciu začaté pred 1. júlom 2020, ktoré neboli právoplatne skončené do 30. júna 2019, sa dokončia podľa predpisov účinných do 30. júna 2019.*“

→ Príloha č. 3

Novela zasahuje aj do samotných príloh zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP. **Príloha č. 3, časť IV Duševné poruchy a poruchy správania** bod **1** po novom znie: Poruchy psychického vývoja detí (poruchy hyperkinetické, poruchy správania atď.), pervazívne vývinové poruchy (napr. autizmus)

- a)mierna porucha **10 - 30** (pôvodne 10 - 20)
- b)stredná porucha **40 - 50** (pôvodne 30 - 40)
- c)ťažká porucha **60 - 80** (pôvodne 50 - 80)

d)komplexná porucha (napr. Aspergerov syndróm) **90 - 100** (pôvodne tiež 90 - 100).

Čísllice pri konkrétnom druhu zdravotného postihnutia vyjadrujúce mieru funkčnej poruchy v % sa novelou zvyšovali. V zátvorkách sú uvedené pôvodné hodnoty miery funkčnej poruchy v %.

→ Príloha č. 7

Novela priniesla ešte niekoľko zmien v **prílohe č. 7** zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP, z ktorých za najdôležitejšiu považujeme doplnenie **prílohy č. 7 bodu I. novým písmenom f)**. Novelizované znenie tak do Zoznamu chronických stavov, pri ktorých dochádza k nadmernému opotrebovaniu šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia v dôsledku ťažkých porúch mobility a iných porúch bez používania technicky náročných pomôcok zaraďuje aj **prevážne vývinové poruchy (napr. autizmus alebo Aspergerov syndróm).**

Z dôvodovej správy k novele je zrejmé, že Aspergerov syndróm sa taktiež klasifikuje ako pervazívna vývinová porucha. Ide o poruchu neurčitej nosologickej validity, ktorá je charakterizovaná rovnakým typom kvalitatívnych porúch vzájomnej sociálnej interakcie, typických pre autizmus, spolu s obmedzeným, stereotypným, opakujúcim sa repertoárom záujmov a činností. Keďže ide o poruchy sociálneho prispôsobenia ako i komunikačnej schopnosti, pri ktorých osoba potrebuje podporu v sociálnych situáciách, ktoré

nevie sama riešiť, je potrebné výslovne uviesť Aspergerov syndróm k poruchám psychického vývoja detí, keďže ide o komplexnú poruchu. Vzhľadom na charakteristické rysy pervazívnych vývinových porúch, typicky autizmu, sa navrhuje zaradiť tento druh zdravotného postihnutia medzi stavy, pri ktorých dochádza k nadmernému opotrebovaniu šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia a z toho plynúcej možnosti uplatnenia si kompenzácie zvýšených výdavkov. K častým prejavom osôb s autizmom totiž často patrí napr. **obhrýzanie šatstva, bielizne, jeho trhaniu a stereotypné správanie môže viesť aj k opotrebovaniu predmetov v domácnosti.**

Novela nadobudne účinnosť dňa **1. júla 2020.**

NOVELA ZÁKONA O ŠPORTE

Dňa **3.decembra 2019** bol poslancami Národnej rady Slovenskej republiky schválený zákon č. **6/2020 Z. z.** (ďalej len „**novela**“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o športe**“) a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „**živnostenský zákon**“).

→ Profesionálny športovec

Novela prináša viacero zmien. V zmysle nového ustanovenia **§ 4 ods. 3 písm. a)** zákona o športe „**profesionálny športovec vykonáva šport na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu alebo inej zmluvy ak vykonáva šport pre športovú organizáciu ako samostatne zárobkovo činná osoba**“. Podľa pôvodného znenia ustanovenia § 4 ods. 3 písm. a) zákona o športe „**profesionálny športovec vykonával šport na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu, ak výkon jeho činnosti spĺňal znaky závislej práce**“.

→ Register fyzických osôb v športe

Novelou sa tiež do zákona o športe dopĺňa nové ustanovenie **§ 4 ods. 7**, v zmysle ktorého „**oprávnenie profesionálneho športovca vykonávať šport ako samostatne zárobkovo činná osoba vzniká dňom zápisu profesionálneho športovca do registra fyzických osôb v športe podľa § 80 ods. 2 písm. n); ustanovenia § 6 ods. 4 až 9 sa použijú primerane**“.

Podľa dôvodovej správy k novele ukázala aplikačná prax, že nemožnosť vykonávať šport v kolektívnych športoch profesionálnym športovcom, ako samostatne zárobkovo činnou osobou **nie je žiadúca**, nakoľko neprímerane **obmedzuje** zmluvnú voľnosť športovcov v kolektívnych športoch. Profesionálny športovec bude môcť vykonávať športovú činnosť v prospech konkrétnej športovej organizácie na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba na základe zmluvy podľa Občianskeho zákonníka (ustanovenie

§ 51), alebo zmluvy podľa Obchodného zákonníka (ustanovenie **§ 269 ods. 2**).

→ Iná zmluva pre športovca

Ďalšou novelou zavedenou zmenou zákona o športe je úprava ustanovenia **§ 5 ods. 2 písm. a)**, do ktorého predkladatelia novely navrhli v nadväznosti na vyššie uvedené zmeny doplniť úpravu **inej zmluvy, ak športovec vykonáva šport pre športový klub ako samostatne zárobkovo činná osoba**. V zmysle nového znenia má športovec právo vybrať si športový klub, v ktorom bude vykonávať šport. Ak to predpisy športového zväzu nevyklúčujú, športovec môže vykonávať šport súčasne vo viacerých športových kluboch (**§ 5 ods. 1 zákona o športe**). Právo športovca podľa odseku 1 je obmedzené, ak trvá právny vzťah športovca k športovému klubu založený zmluvou o profesionálnom vykonávaní športu, zmluvou o amatérskom vykonávaní športu, zmluvou o príprave talentovaného športovca, dohodou o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru **alebo inou zmluvou, ak športovec vykonáva šport pre športový klub ako samostatne zárobkovo činná osoba** (**§ 5 ods. 2 písm. a)** zákona o športe).

Obdobne sa o **inú zmluvu pri výkone športu pre športový klub v postavení športovca ako samostatne zárobkovo činné osoby** dopĺňa aj ustanovenie **§ 5 ods. 4** podľa ktorého „**zmena klubovej príslušnosti športovca nesmie byť podmienená finančnou odplatom ani iným plnením medzi športovými klubmi; to neplatí, ak trvá právny vzťah športovca k športovému klubu založený zmluvou o profesionálnom vykonávaní športu, zmluvou o amatérskom vykonávaní športu, zmluvou o príprave talentovaného športovca, dohodou o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru alebo inou zmluvou, ak športovec vykonáva šport pre športový klub ako samostatne zárobkovo činná osoba...**“.

Podstatou uvedených zmien je teda rozšírenie možností profesionálneho športovca vykonávať šport aj na základe inej zmluvy ak vykonáva šport pre športovú organizáciu ako samostatne zárobkovo činná osoba.

→ Činnosť športového odborníka

Novela významnou mierou zasahuje aj do ustanovenia § 6 zákona o športe. Znenie ustanovenia § 6 ods. 4 až 6 je od účinnosti novely nasledovné: „Oprávnenie vykonávať činnosť športového odborníka ako podnikanie vzniká dňom vydania oprávnenia na podnikanie. Športový odborník, ktorý získal oprávnenie na výkon činnosti športového odborníka podľa odseku 2, môže podať žiadosť o zápis oprávnenia na podnikanie okresnému úradu, ktorý plní úlohy jednotného kontaktného miesta. **Príslušný okresný úrad overí oprávnenie na výkon činnosti športového odborníka v registri fyzických osôb v športe (§ 6 ods. 4 zákona o športe).** Podľa doterajšieho znenia bolo potvrdenie o zápise športového odborníka do registra fyzických osôb v športe **súčasťou žiadosti.** Po novom už oprávnenie na výkon činnosti športového odborníka v registri fyzických osôb **overí príslušný okresný úrad.**

Novelizované ustanovenie § 6 ods. 5 zákona o športe znie: „Okresný úrad, ktorý plní úlohy jednotného kontaktného miesta, vydá športovému odborníkovi oprávnenie na podnikanie a bezodkladne oznámi ministerstvu školstva vydanie oprávnenia na podnikanie. Ministerstvo školstva zapíše oprávnenie na podnikanie športového odborníka do registra fyzických osôb v športe podľa § 80 ods. 6 písm. h). **Oprávnenie na podnikanie vydané okresným úradom obsahuje údaje podľa § 80 ods. 2 písm. a), b), c), e), g) a h) a údaj podľa § 80 ods. 6 písm. h) prvého bodu.**

Ďalej v zmysle nového ustanovenia § 6 ods. 6 zákona o športe „Športový odborník môže oznámiť jednotnému kontaktnému miestu **pozastavenie podnikania;** jednotné kontaktné miesto bezodkladne **oznámi** ministerstvu školstva pozastavenie podnikania. Ministerstvo školstva zapíše do registra fyzických osôb v športe pozastavenie podnikania podľa § 80 ods. 6 písm. h) tretieho bodu. Účinky pozastavenia podnikania športového odborníka **nastávajú dňom nasledujúcim po dni doručenia oznámenia o pozastavení podnikania jednotnému kontaktnému miestu, alebo ak je v oznámení uvedený neskorší deň, týmto dňom.** Najdôležitejšou zmenou predmetného ustanovenia je zmena dňa účinnosti pozastavenia podnikania športového odborníka zo **dňa doručenia na deň**

nasledujúci po dni doručenia oznámenia o pozastavení podnikania jednotnému kontaktnému miestu, alebo ak je v oznámení neskorší deň, týmto dňom.

Ustanovenie § 6 zákona o športe sa mení aj v odseku 9, v zmysle ktorého: „**Športový odborník oznámi jednotnému kontaktnému miestu ukončenie podnikania; jednotné kontaktné miesto bezodkladne oznámi ministerstvu školstva ukončenie podnikania. Ministerstvo školstva zapíše do registra fyzických osôb v športe ukončenie podnikania podľa § 80 ods. 6 písm. h) druhého bodu. Účinky ukončenia podnikania športového odborníka nastávajú dňom nasledujúcim po dni doručenia oznámenia o ukončení podnikania jednotnému kontaktnému miestu, alebo ak je v oznámení uvedený neskorší deň, týmto dňom“.**

Obdobne ako pri ustanovení § 6 ods. 6 (pozastavenie podnikania) zákona o športe sa aj pri **ukončení podnikania** mení deň nadobudnutia účinnosti ukončenia zo **dňa doručenia na deň nasledujúci po dni doručenia** oznámenia o ukončení podnikania.

→ Samostatne zárobkovo činná osoba

Novela ďalej prináša sériu ustanovení, ktoré sú doplnené v kontexte zavedenia možnosti vykonávať šport na základe inej zmluvy v postavení samostatne zárobkovo činné osoby podľa § 4 ods. 3 písm. a). Jedná sa o nasledovné ustanovenia.

- Ustanovenie § 8 ods. 4 zákona o športe: „**Športová organizácia, ktorá uzavrela so športovcom zmluvu o profesionálnom vykonávaní športu, zmluvu o amatérskom vykonávaní športu, zmluvu o príprave talentovaného športovca alebo inú zmluvu, ak športovec vykonáva šport pre športovú organizáciu ako samostatne zárobkovo činná osoba, je povinná do 30 dní od uzavretia zmluvy predložiť zmluvu na účely jej vedenia v evidencii zmlúv a dohôd vedenej národným športovým zväzom alebo športovou organizáciou, ktorej je členom“.**
- Ustanovenie § 9 ods. 1 zákona o športe: „**Športová organizácia, ktorá je prijímateľom verejných prostriedkov, vyberá od osôb s jej**

príslušnosťou podľa § 3 písm. k) prvého až šiesteho bodu, okrem osôb s príslušnosťou založenou zmluvným vzťahom na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu, **inej zmluvy, ak športovec vykonáva šport pre športovú organizáciu ako samostatne zárobkovo činná osoba**, zmluvy o amatérskom vykonávaní športu a dobrovoľníckym vzťahom, ročný príspevok na svoju športovú činnosť; za tento príspevok sa považuje aj členský príspevok. Ak v rámci jedného druhu športu vznikne osobe povinnosť uhrádzať členský príspevok viacerým športovým organizáciám, ku ktorým má príslušnosť na základe členského vzťahu, členský príspevok uhrádza iba jednej športovej organizácii, ku ktorej má príslušnosť, a národnému športovému zväzu“.

- Ustanovenie **§ 15 ods. 4** zákona o športe: „Pri zmene klubovej príslušnosti formou prestupu športovca do iného športového klubu alebo pri opätovnej registrácii športovca v tom istom športovom zväze za iný športový klub uhrádza nový športový klub výchovné športovému klubu, v ktorom bol športovec naposledy registrovaný, ak tak určujú predpisy športového zväzu; predpisy športového zväzu zároveň určia výšku výchovného alebo spôsob jej určenia. Výchovné sa uhrádza do dovŕšenia 23 rokov veku športovca, ak športovec neuzavrie skôr svoju prvú zmluvu o profesionálnom vykonávaní športu alebo **inú zmluvu, ak športovec vykonáva šport pre športový klub ako samostatne zárobkovo činná osoba**“.
- Ustanovenie **§ 48 ods. 5, 6, 7** zákona o športe: „Pri uzatvorení zmluvy o príprave talentovaného športovca sa športová organizácia a talentovaný športovec môžu dohodnúť, že súčasťou zmluvy o príprave talentovaného športovca bude záväzok športovej organizácie, že po skončení zmluvy o príprave talentovaného športovca uzatvorí so športovcom zmluvu o profesionálnom vykonávaní športu alebo **inú zmluvu, ak**

športovec bude vykonávať šport pre športovú organizáciu ako samostatne zárobkovo činná osoba, v trvaní najviac na tri roky“ (**§ 48 ods. 5** zákona o športe).

„Súčasťou zmluvy o príprave talentovaného športovca podľa odseku 5 je záväzok talentovaného športovca, že po skončení zmluvy o príprave talentovaného športovca uzavrie so športovou organizáciou zmluvu o profesionálnom vykonávaní športu alebo **inú zmluvu, ak športovec bude vykonávať šport pre športovú organizáciu ako samostatne zárobkovo činná osoba**, v trvaní najviac na tri roky. Ak talentovaný športovec nedodrží tento záväzok, športová organizácia môže požadovať od neho úhradu nákladov, ktoré vynaložila na jeho prípravu na vykonávanie športu“ (**§ 48 ods. 6** zákona o športe).

„Uzatvorenie zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu **alebo inej zmluvy, ak športovec bude vykonávať šport pre športovú organizáciu ako samostatne zárobkovo činná osoba**, môže športová organizácia odmietnuť, ak nemá z dôvodu zmeny svojich úloh pre talentovaného športovca vhodné miesto, pre stratu zdravotnej spôsobilosti talentovaného športovca alebo ak športovec nesplnil počas prípravy podmienky určené športovou organizáciou, ktoré s ním boli dohodnuté v zmluve o príprave talentovaného športovca“ (**§ 48 ods. 7** zákona o športe).

Podstatou doplnenia citovaných ustanovení je reakcia na zakotvenie možnosti uzavrieť zmluvu, ktorá umožní profesionálnemu športovcovi vykonávať šport pre športovú organizáciu v postavení **samostatne zárobkovo činné osoby**.

→ Ustanovenie **§ 80 ods. 12**

Zákonodarca ďalej novelou upravuje ustanovenie **§ 80** zákona o športe, do ktorého sa vkladá nový **odsek 12**. Overovanie oprávnení v zmysle § 6 ods. 4 a 5, ktorým sme sa venovali vyššie sa vykonáva okresným úradom. Za účelom umožnenia realizácie tohto overovania okresnými úradmi „**Ministerstvo školstva poskytne okresným úradom prístup**

k údajom registra fyzických osôb v športe za účelom konania podľa § 6 ods. 4 a 5“.

→ Ustanovenie § 106d

Poslednou zmenou zákona o športe je nové prechodné ustanovenie **§ 106d** podľa ktorého: *„zmluvný vzťah športovca a športovej organizácie, ktorý vznikol pred 1. februárom 2020, ak športovec vykonáva šport pre športovú organizáciu ako samostatne zárobkovo činná osoba, a to aj spôsobom, ktorý spĺňa znaky*

závislej práce, sa považuje za zmluvný vzťah založený inou zmluvou podľa tohto zákona ako zmluvou o profesionálnom vykonávaní športu. Ustanovenie § 102 ods. 4 sa nepoužije.“

Novela nadobúda účinnosť dňa **1. februára 2020**.

NOVELA ZÁKONA O VETERINÁRNEJ STAROSTLIVOSTI

Národná rada Slovenskej republiky prijala dňa **17. októbra 2019** zákon č. **387/2019 Z. z.** (ďalej len „novela“), ktorým sa dopĺňa zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších (ďalej len „zákon o veterinárnej starostlivosti“). Novela ma za cieľ zakázať na Slovensku chov a usmrcovanie kožušinových zvierat výlučne alebo prevažne na účel získania kožušín.

→ Chov a usmrcovanie kožušinových zvierat

Problematika chovu kožušinových zvierat a ich usmrcovania pre účely získavania kožušín sa stali aktuálnou témou nielen na Slovensku, ale aj v iných krajinách, ako Česká republika, či Rakúsko. Ročne by sa malo v kožušinovom priemysle narodiť a umrieť približne 100 miliónov zvierat (norky, líšky, činčily...).

Hoci sa jedná o voľne žijúce živočíchy, za účelom získavania ich kožušiny sa tieto sústreďujú na „kožušinových“ farmách, kde sú chované vo veľkých množstvách na neúmerne malom priestore (údajne v klietkach menších ako 1 m²).

Výsledkom takýchto životných podmienok sú stereotypné správanie, hryzenie vlastných chvostov, či kanibalizmus a vzájomné napádanie. Proces získavania kožušiny na výrobu kabátov, golierov, či rukávov sa končí usmrtením týchto zvierat plynom alebo nehumánnym stiahnutím z kože.¹

→ Dôvodová správa

Podľa dôvodovej správy k novele je v Slovenskej republike v súčasnosti evidovaný jeden chov zvierat na kožušiny (norok americký). Novela by mala zabezpečiť, aby v Slovenskej republike už v budúcnosti nevznikali ďalšie kožušinové farmy. Je zrejmé, že na likvidáciu už existujúceho chovu (cca. 3 500 kusov) je potrebné ustanoviť relatívne dlhé prechodné obdobie, aby podnikajúci subjekt mal možnosť efektívne s minimalizáciou ekonomických strát chov ukončiť. Novela sa nebude vzťahovať na využitie kožušín ako vedľajších produktov pri získavaní mäsa (chovy králikov, nutrií a pod.).

→ Ustanovenie § 22 ods. 4

V zmysle stále účinnej právnej úpravy nie je chov zvierat výhradne za účelom získania kožušín zakázaný, avšak novela prinesie práve v tejto oblasti významnú zmenu. Do ustanovenia **§ 22 ods. 4** zákona o veterinárnej starostlivosti totiž pribudnú nové písmená **g)** a **h)**, ktoré **rozšíria skupinu zákonom zakázaných činností v súvislosti s nakladaním so zvieratami**.

V zmysle novelizovaného znenia ustanovenia **§ 22 ods.4 písm. g) a h)** sa zakazuje **„chovať alebo usmrcovať kožušinové zvieratá výlučne alebo prevažne na účel získania kožušín** (§ 22 ods. 4 písm. g) zákona o veterinárnej starostlivosti) **a chovať alebo usmrcovať králiky výlučne alebo prevažne na účel získania kožušín**

¹ Zdroj: <https://ideochlp.sk/>

s výnimkou ich súkromnej domácej spotreby“ (§ 22 ods. 4 písm. h) zákona o veterinárnej starostlivosti).

→ Dôvody a účel novely

Predkladatelia novely rozdeľujú dôvody pre potrebu zmeny existujúceho právneho stavu do dvoch skupín. Prvou skupinou sú **závažné výhrady podstatnej časti odbornej verejnosti** proti aktuálnemu stavu z hľadiska welfare (životnej pohody) zvierat chovaných na kožušiny, ktoré dokazuje opakovane zverejňovaná audiovizuálna dokumentácia zo strany organizácií na ochranu zvierat. Druhou skupinou sú **závažné etické otázky**, ktoré vzbudzuje usmrcovanie zvierat v prípadoch, keď pre to neexistuje dôležitý ľudský záujem.

Podľa dôvodovej správy odborné výhrady proti kožušinovým farmám vychádzajú predovšetkým zo skutočnosti, že primárne pre svoju kožušinu sú chované takmer výhradne živočíšne druhy, u ktorých sa udiala len veľmi obmedzená domestikácia. Tieto v podstate divoké zvieratá sú pritom držané v klietkových chovoch, ktoré zo svojej podstaty nemôžu naplniť vrodene etologické potreby týchto divo žijúcich zvierat. Jediným chovaným druhom kožušinových zvierat na Slovensku sú norky americké, vo svete okrem nich aj líšky. Práve na chovy norkov a líšok sa zároveň vzťahuje najviac odborných štúdií welfare, ktoré tieto chovy označujú ako veľmi nepriaznivé pre stav zvierat. Ide napríklad o **Odbornú správu Vedeckého výboru pre zdravie a blaho zvierat Európskej komisie**, ktorej záverom je, že typické klietky pre norky a líšky nenapĺňajú dôležité potreby týchto zvierat; konkrétne u oboch druhov namieta nedostatok stimulačných podnetov, príležitostí pre fyzickú aktivitu a nemožnosť druhovo špecifických aktivít, ako je šplhanie a plávanie u norkov alebo hrabanie u líšok. V správaní zvierat sa potom tieto nedostatky prejavujú napr. vysokým **výskytom stereotypného správania** (u norkov podľa niektorých štúdií až 85 percent) a **vysokou mortalitou** (u norkov až 30 percent). Predmetná správa pochádza z roku **2001**, kritizované parametre chovu líšok a norkov sa však podľa názoru predkladateľov novely odvtedy nezmenili a sú fakticky zhodné s minimálnymi štandardmi požadovanými dnes. V súčasnosti nie je známy žiadny spôsob, ako umožniť rentabilnú prevádzku chovu divo žijúcich kožušinových zvierat

a zároveň vyhovieť ich prirodzeným etologickým potrebám. Nastavenie welfare štandardov, ktoré by týmto potrebám divo žijúcich zvierat zodpovedali, by znamenalo ich nepriamy, ale faktický zákaz.

Druhým, navrhovateľmi používaným, dôvodom potreby modifikácie právnej úpravy kožušinových fariem je dôvod **etických výhrad**. Z pohľadu dôvodov na usmrcenie zvierat je potrebné pristaviť sa pri ustanovení **§ 22 ods. 5** zákona o veterinárnej starostlivosti, v zmysle ktorého: „*Primeraným dôvodom na usmrcenie zvieratá je (1) prípad nutnej obrany a krajnej núdze, (2) usmrcenie hospodárskeho zvieratá využívaného na získavanie produktu živočíšneho pôvodu alebo živočíšnych vedľajších produktov, (3) usmrcenie zvieratá v schválenom postupe, (4) bezbolestné usmrcenie zvieratá z dôvodu jeho nevyliciteľnej choroby, závažného alebo rozsiahleho poranenia alebo z dôvodu jeho veku, ak je jeho ďalšie prežívanie spojené s nepretržitou bolesťou alebo utrpením; bezbolestné usmrcenie zvieratá po predchádzajúcom zbavení vedomia môže vykonať len veterinárny lekár okrem skončenia utrpenia zvieratá v naliehavých prípadoch, ak nemožno rýchlo zabezpečiť pomoc veterinárneho lekára, (5) usmrcenie zvieratá pri eradikácii, kontrole, prevencii a diagnostike chorôb, deratizácii a dezinfekcii, (6) usmrcenie nechceného zvieratá veterinárnym lekárom, ak pre zviera nie je možné zabezpečiť náhradnú starostlivosť; to neplatí pre služobné zviera a hospodárske zviera, (7) ulovenie zvieratá povoleným spôsobom, (8) usmrcenie invázneho nepôvodného druhu zvieratá podľa osobitného predpisu*“.

→ Sankcie

Porušenie novelou zavedených zákazov v zmysle ustanovenia **§ 22 ods. 4 písm. g) a h)** bude sankcionované pokutou **od 400 eur do 1 000 eur**. Podľa ustanovenia **§ 48 ods. 5 písm. p)** zákona o veterinárnej starostlivosti totiž orgán veterinárnej správy uloží fyzickej osobe pokutu **od 400 eur do 1 000 eur**, ak poruší zákaz podľa **§ 22 ods. 2 alebo 4**.

Snahy o zvýšenie ochrany zvierat a ich odlišenie od obyčajných vecí možno vidieť aj v zmenách zákona č. **40/1964 Zb.** Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, ktorý v **§ 119 ods. 3** ustanovuje: „*Živé zviera má osobitný význam a*

hodnotu ako **živý tvor**, ktorý je schopný vnímať vlastnými zmyslami a v občianskoprávných vzťahoch má **osobitné postavenie**. Na živé zviera sa vzťahujú ustanovenia o hnutelných veciach; to neplatí ak to odporuje povahe živého zvieratá ako živého tvora“.

Dôvodová správa ďalej uvádza, že v 21. storočí kožušiny už dávno neplnia svoju pôvodnú, praktickú funkciu ochrany pred mrazom. Drvivá väčšina produkovaných kožušín dnes nachádza využitie vo forme ozdobných golierov, lemov, na topánkach alebo zvrškoch, a klasické kožušinové kabáty sú dnes len špecifickým luxusným artiklom. Aj túto módu, ozdobnú funkciu dokážu dnes nahradit' syntetické materiály, ktoré sú od pravých kožušín mnohokrát takmer na nerozoznanie, čo aj potvrdzujú rozhodnutia veľkých značkových domov (napríklad Gucci, Versace, Armani, Michael Kors, Donna Karan, HUGO BOSS), ktoré od používania pravých kožušín ustupujú a nahradzujú ich syntetickými náhradami. Výrobu módnych ozdôb je len ťažko možné označiť za dôležitý ľudský záujem, ktorý by sám o sebe eticky zdôvodňoval chov a usmrcovanie zvierat, najmä ak spôsob chovu - ako bolo uvedené vyššie - spôsobuje ich značné utrpenie.

→ Stav v zahraničí

S prihliadnutím na tieto etické argumenty sa už 12 európskych krajín rozhodlo takýto chov priamo zakázať - Spojené kráľovstvo, Holandsko, Luxembursko, Belgicko, Nórsko, Slovinsko, Chorvátsko, Srbsko, Bosna a Hercegovina, Macedónsko, Rakúsko i Česká republika. Dánsko zakázalo chov líšok, zatiaľ čo Švajčiarsko a Nemecko prísnymi reguláciami ukončilo rentabilnosť takéhoto podnikania. Aktuálne sa o zákaze kožušinového chovu na legislatívnej úrovni rokuje aj na Ukrajine, v Bulharsku, v Poľsku i pobaltských štátoch.

Podstatou novelou zavedených zmien je predovšetkým zakázať chov a usmrcovanie kožušinových zvierat za účelom získania kožušín, ktoré sú špecifikované v prílohe č. 3 Vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 178/2012 Z. z. o identifikácii, registrácii a podmienkach farmového chovu zveri a ide o zajaca poľného, líšku hrdzavú, nutriu, činčilu, norka a fretku. Ďalej novela zavádza aj zákaz chovu a usmrcovania králikov za

účelom získania kožušín, s výnimkou chovu a usmrcovania králikov, pokiaľ sú ich kožušiny (vedľajší živočíšny produkt) využité na osobnú spotrebu chovateľa alebo jemu blízkych osôb, t.j. s výnimkou tzv. „drobnochovateľov“.

→ Ustanovenie § 54i

Dôležitou zmenou, ktorú novela prináša je aj doplnenie prechodného ustanovenia **§ 54i**, v zmysle ktorého: „*Fyzická osoba, fyzická osoba-podnikateľ alebo právnická osoba, ktorá je ku dňu účinnosti tohto zákona prevádzkovateľom chovu zvierat v rozpore s § 22 ods. 4 písm. g) alebo h), je povinná chov zvierat ukončiť najneskôr do 31. decembra 2025*“.

Pôvodne bolo predkladateľmi novely navrhované zavedenie účinnosti novely dňom jej vyhlásenia a prechodné obdobie nastavené na **3 roky (do 31. decembra 2022)**. V priebehu legislatívneho konania však vzhľadom na dĺžku reprodukcie kožušinových zvierat došlo k zmene dĺžky prechodného obdobia na **4 roky od účinnosti novely**. Rovnako aj účinnosť novely bola posunutá na **1. január 2021**.

Prechodné obdobie má byť podľa dôvodovej správy žiaducim kompromisom medzi **právom na reguláciu podnikania vo verejnom záujme a právom na ochranu legitímneho očakávania podnikateľov**, ktorí v dobrej viere do svojho podnikania investovali. Prechodné obdobie má poskytnúť majiteľom zasiahnutých chovov a ich zamestnancom dostatočne dlhú dobu, aby sa na nový stav adaptovali a svoje právo vlastniť majetok a právo na slobodnú voľbu povolania realizovali iným spôsobom.

Novela nadobúda účinnosť dňa **1. januára 2021**.

ZÁKON O FINANČNEJ PODPORE ČINNOSTI CIRKVI A NÁBOŽENSKÝCH SPOLOČNOSTÍ

Dňa **16. októbra 2019** bol poslancami Národnej rady Slovenskej republiky prijatý zákon č. **370/2019 Z. z. o finančnej podpore činnosti cirkví a náboženských spoločností** (ďalej len „zákon o finančnej podpore“). Zákonom sa ruší doterajší zákon č. 218/1949 Zb. o hospodárskom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností štátom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o hospodárskom zabezpečení cirkví“) a tiež Nariadenie vlády č. 299/2007 Z. z. o úprave osobných požitkov poskytovaných duchovným cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie“).

Systematicky zákon o finančnej podpore pozostáva z **deviatich** paragrafových ustanovení a **dvoch** príloh. Zákon o finančnej podpore upravuje finančnú podporu, ktorú poskytuje štát na podporu činnosti registrovaných cirkví a náboženských spoločností (ďalej len „cirkev“) (§ 1 zákona o finančnej podpore). Podľa ustanovenia § 4 ods. 4 zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode náboženskej viery“) štát na účely zákona uznáva len tie cirkvi a náboženské spoločnosti, ktoré sú registrované. Podpora podľa zákona o slobode náboženskej viery sa teda vzťahuje iba na tie cirkvi a náboženské spoločnosti, ktoré sú registrované a ktorých je v súčasnosti v Slovenskej republike **osemnásť**. Zároveň sa pre ne ustanovuje legislatívna skratka „cirkvi“.

→ Príspevok štátu a počet veriacich

Z pohľadu základnej terminológie upravuje zákon o finančnej podpore pojem **príspevok štátu**, ktorým sa rozumie suma finančných prostriedkov každoročne poskytovaná cirkvi z rozpočtovej kapitoly Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo kultúry“) (§ 2, písm. a) zákona o finančnej podpore) a pojem **počet veriacich**, ktorým zas rozumieme údaje o náboženskom vyznaní získané z posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov zistené Štatistickým úradom Slovenskej republiky (ďalej len „štatistický úrad“) alebo údaje o počte členov cirkvi zistené z iného zdroja ministerstva kultúry alebo

štatistického úradu (§ 2, písm. b) zákona o finančnej podpore).

Štát podľa zákona o finančnej podpore cirkvi podporuje poskytovaním (1) príspevku štátu, (2) účelovej dotácie podľa osobitných predpisov, ale aj (3) poskytovaním oslobodení a úľav na daniach a poplatkoch podľa osobitných predpisov (§ 3 ods. 1 a 2 zákona o finančnej podpore).

→ Dôvodová správa

V zmysle dôvodovej správy k zákonu o finančnej podpore navrhovaná právna úprava berie do úvahy odporúčania, na ktorých sa dohodli najvyšší predstavitelia kresťanských cirkví v Slovenskej republike a Ústredného zväzu židovských náboženských obcí v Slovenskej republike, a závery Expertnej komisie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Predložený návrh zákona vychádza zo zásad solidarity, spravodlivosti a transparentnosti. Prijatie tohto zákona je zároveň predpokladom na splnenie záväzkov vyplývajúcich z **čl. 20 ods. 1** Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou zverejnenej v Zbierke zákonov pod číslom 326/2001 Z. z. a **čl. 20 ods. 1** zmluvy medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami zverejnenej v Zbierke zákonov pod číslom 250/2002 Z. z.

→ Doterajšia právna úprava

Podľa doterajšej právnej úpravy štát poskytoval cirkvám, ak o to požiadali, príspevok na úhradu osobných požitkov duchovných pôsobiacich ako zamestnancov cirkví a náboženských spoločností v duchovnej správe, zamestnancov v cirkevnej administratíve alebo v ústavoch na výchovu duchovných. Duchovní, ktorí mali nárok na osobné požitky, mali tiež nárok na náhradu cestovných, sťahovacích a iných výdavkov podľa zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov. Zároveň štát čiastočne prispieval cirkvám na riadne vecné náklady spojené s administratívou. Konkrétna úprava osobných požitkov (základný plat, hodnotný prídavok a zvýšenie základného platu za ocenenie vysokej kvality výkonu duchovenskej činnosti) bola

obsiahnutá v nariadení. Zmena predmetného systému financovania cirkví, ktorého ideové východiská pochádzajú ešte z roku 1949, je však dlhodobo predmetom diskusií na úrovniach občianskej spoločnosti, politických strán, angažovanej verejnosti i samotných cirkví. V zmysle dôvodovej správy vychádza navrhovaný systém financovania cirkví z doteraz uplatňovaného modelu, avšak predpokladá postupné zohľadňovanie modifikácií počtu veriacych jednotlivých cirkví podľa sčítaní obyvateľov a kladie dôraz na samostatné a nezávislé hospodárenie cirkví podľa vlastných rozpočtov.

→ Systém financovania cirkví

Samotný systém financovania cirkví je upravený v ustanovení **§ 4 a nasledujúcich** zákona o finančnej podpore.

V zmysle **§ 4 ods. 1 a 2**: Príspevok štátu na každý rok sa určuje zo sumy príspevku štátu na predchádzajúci rok zvýšenej o sumu, ktorá zohľadní jednu pätinou priemernú mieru medziročného rastu inflácie v hospodárstve Slovenskej republiky zistenú štatistickým úradom za rok, ktorý dva roky predchádza roku, na ktorý sa príspevok štátu určuje, a štyrmi pätinami mieru zvýšenia základnej stupnice platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme podľa osobitného predpisu schválenej na rok, na ktorý sa príspevok štátu určuje. Vzorec na výpočet príspevku štátu je uvedený v prílohe č. 1 (**§ 4 ods. 1**). Ak počet veriacych cirkví, ktorým sa poskytuje príspevok štátu, klesne alebo vzrastie o viac ako 10 % v porovnaní s posledným zisťovaním, príspevok štátu na nasledujúci rok podľa podmienok uvedených v odseku 1 ministerstvo kultúry zníži alebo zvýši o jednu tretinu percentuálneho poklesu počtu veriacych alebo nárastu počtu veriacych (**§ 4 ods. 2**).

Dôvodová správa vo svojej osobitnej časti uvádza, že v ods. 1 sa ustanovuje výška príspevku štátu tak, že sa každý rok poskytne vo výške príspevku na predchádzajúci rok navýšeného o ustanovený index navýšenia. Index navýšenia predstavuje mieru, ktorá zohľadní jednu pätinou mieru medziročného rastu inflácie zistenej štatistickým úradom Slovenskej republiky a štyrmi pätinami mieru zvýšenia základnej stupnice platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom

záujme podľa osobitného predpisu. Zvolený pomer zohľadňuje použitie doteraz poskytovaného príspevku na prevádzkové výdavky (cca 20 %) a mzdové výdavky (cca 80 %). V ods. 2 je zasa upravený spôsob jednorazového zníženia alebo zvýšenia príspevku štátu ak dôjde k výraznej zmene počtu veriacych. Zmena výšky príspevku štátu je obmedzená na najviac 1/3 percentuálneho poklesu alebo nárastu počtu veriacych, čím sa zabezpečuje možnosť zachovania rovnováhy medzi výškou príspevku a zmenou počtu veriacych cirkví v ich percentuálnom vyjadrení podľa sčítaní obyvateľov.

Podľa predošlej právnej úpravy, ktorú predstavoval zákon o hospodárskom zabezpečení cirkví: „Štát poskytuje podľa ďalších ustanovení tohto zákona registrovaným cirkvám a náboženským spoločnostiam ustanovenú úhradu osobných požitkov duchovných pôsobiacich ako zamestnanci cirkví a náboženských spoločností v duchovnej správe, v cirkevnej administratíve alebo v ústavoch pre výchovu duchovných, ak o to cirkev alebo náboženská spoločnosť požiadala“ (**§ 1 ods. 1** zákona o hospodárskom zabezpečení cirkví). Osobné požitky duchovných tvoria **(1)** základný plat, **(2)** hodnostný prídavok, **(3)** zvýšenie základného platu za ocenenie vysokej kvality výkonu duchovenskej činnosti“ (**§ 3 ods. 1** zákona o hospodárskom zabezpečení cirkví). Sumy a podmienky priznania osobných požitkov duchovných v zmysle bodov **(1)**, **(2)** a **(3)** boli v zmysle predošlej právnej úpravy zakotvené v nariadení.

Zákon o finančnej podpore približuje v ustanovení **§ 5 mechanizmus poskytovania finančnej podpory cirkvám nasledovne**: „Príspevok štátu sa poskytuje cirkvi na základe žiadosti predloženej ministerstvu kultúry najneskôr šesť mesiacov pred začiatkom kalendárneho roka, na ktorý má byť príspevok štátu poskytnutý“ (**§ 5 ods. 1**). Príspevok štátu sa poskytne takto: **(1)** suma vo výške súčtu príspevkov štátu poskytnutých v roku 2019 podľa prílohy č. 2 sa rozdelí medzi jednotlivé cirkvi, ktorým bol poskytnutý príspevok štátu v roku 2019, na základe pomeru poskytnutého príspevku štátu v roku 2019 podľa prílohy č. 2, **(2)** suma príspevku štátu podľa § 4 po odpočítaní sumy príspevku štátu podľa písmena a) sa rozdelí medzi jednotlivé cirkvi, ktoré požiadali o príspevok štátu, pomerne podľa počtu ich veriacych (**§ 5 ods. 2**). Sumu príspevku štátu pripadajúcu konkrétnym cirkvám na príslušný rok ministerstvo kultúry oznámi do **1. januára** príslušného roka a zverejní

na svojom webovom sídle. Ministerstvo kultúry poskytuje cirkvám príspevok štátu vo výške jeho **jednej dvanástiny** spravidla prvý pracovný deň v kalendárnom mesiaci (§ 5 ods. 3). Príspevok štátu cirkvi, ktorej bol poskytnutý príspevok štátu v roku 2019, sa poskytuje priamo bez podania žiadosti podľa odseku 1 (§ 5 ods. 4).

Dôvodová správa vo svojej všeobecnej časti ďalej uvádza, že príspevok je v zmysle zákona o finančnej podpore koncipovaný ako jeden z prostriedkov, ktorými štát napomáha činnosti cirkví a s ktorým cirkvi samostatne hospodária. Doterajšia koncepcia, ktorá určovala výšku mzdy duchovného z prostriedkov štátneho rozpočtu formou mzdovej tabuľky určenej nariadením vlády sa ruší. Výšku mzdy duchovných **budú určovať cirkvi** v súlade s príslušnými ustanoveniami Zákonníka práce. Navrhuje sa, aby mal štát, obdobne ako podľa doterajšej zákonnej úpravy, právo vykonávať kontrolu hospodárenia s príspevkom podľa osobitných predpisov. Návrh zákona o finančnej podpore tiež predpokladá, že príspevok štátu a prípadná iná podpora zo strany štátu (napr. vo forme účelových dotácií alebo daňových úľav) bude iba jedným zo zdrojov podpory a financovania činností cirkví, pričom zdrojmi finančného zabezpečenia budú predovšetkým vlastné zdroje financovania ako príspevky členov cirkví, dary od domácich a zahraničných fyzických a právnických osôb, výnosy z vlastného majetku, výnosy z vlastnej činnosti, výnosy z verejných zbierok a pod., čím sa docieli vyššia miera nezávislého postavenia a pôsobenia cirkví v Slovenskej republike.

→ Účel príspevku

Zákonodarca v zákone o finančnej podpore upravuje aj **účel**, na ktorý je možné využiť poskytnutú podporu. Podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o finančnej podpore **„príspevok štátu je určený na podporu financovania činnosti cirkví, na bohoslužobné aktivity, výchovné aktivity, kultúrne aktivity a charitatívne aktivity cirkví, na náklady cirkví súvisiace s výkonom jej činnosti v postavení zamestnávateľa a na prevádzkové náklady cirkví“**. Zákon o finančnej podpore prináša aj taxatívne vymedzený zoznam položiek, na ktoré nemôže byť poskytnutá podpora od štátu použitá. Konkrétne príspevok nemožno použiť na (1) poskytnutie pôžičiek a úverov fyzickým osobám alebo právnickým osobám, (2)

klad na základe zmluvy o tichom spoločenstve, (3) podnikanie obchodnej spoločnosti, ktorú cirkev alebo jej organizačná zložka založila alebo sa stala jej spoločníkom, (4) založenie inej právnickej osoby, (5) podporu činnosti politických strán, (6) ručenie za záväzky fyzických osôb alebo právnických osôb, (7) darovanie fyzickým osobám alebo právnickým osobám, (8) úhradu pokút a iných peňažných sankcií.

Podľa čl. 24 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky i podľa § 5 ods. 2 zákona o slobode náboženskej viery si cirkvi spravujú svoje záležitosti nezávisle od štátnych orgánov. Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti, najmä ustanovujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných a zriaďujú reholné a iné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov. K nezávislému postaveniu cirkví patrí aj ich právo hospodáriť samostatne podľa vlastných rozpočtov, ktoré si samostatne schvaľujú spravidla na obdobie kalendárneho roka. Cirkvi sa skladajú z organizačných zložiek, ako sú napr. diecézy, eparchie, dištrikty, farnosti, cirkevné zbory, náboženské obce, a iné subjekty odvodzujúce svoju právnu subjektivitu od príslušnej cirkvi. Príspevok štátu je preto určený v konečnom dôsledku na podporu činnosti všetkých týchto zložiek cirkví a ich prevádzkových nákladov.

→ Povinnosti cirkvi a kontrolné oprávnenia štátu

Záverom zákon o finančnej podpore upravuje povinnosti cirkví a kontrolné oprávnenia štátu. V zmysle ustanovenia § 7 zákona o finančnej podpore totiž: „Cirkev je povinná predložiť ministerstvu kultúry správu o hospodárení s príspevkom štátu za predchádzajúci rok každoročne najneskôr do **30. apríla** v listinnej podobe a v elektronickej podobe. Ministerstvo kultúry správu o hospodárení s príspevkom štátu zverejňuje na svojom webovom sídle (§ 7 ods. 1). Štát je oprávnený vykonávať kontrolu hospodárenia s príspevkom štátu podľa osobitných predpisov. V prípade porušenia finančnej disciplíny pri nakladaní s príspevkom štátu sa postupuje podľa osobitného predpisu“ (§ 7 ods. 2).

Zákon o finančnej podpore obsahuje aj dve prílohy. **Prílohou č. 1** je kompletný **„Vzorec na výpočet sumy príspevku štátu“** s podrobnou legendou. **Prílohu č. 2** zákona o finančnej podpore tvorí tabuľka **„Príspevok štátu poskytnutý jednotlivým**

cirkvám v roku 2019“, ktorej obsah prikladáme v ďalšom texte.

→ Príspevok jednotlivým cirkvám za rok 2019

Príspevok štátu poskytnutý jednotlivým cirkvám v roku 2019:

1. Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike - 31 191 337 eur (65,463 %),
2. Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku - 4 858 489 eur (10,197 %),
3. Gréckokatolícka cirkev na Slovensku - 4 900 043 eur (10,284 %),
4. Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku - 2 653 763 eur (5,569 %),
5. Pravoslávna cirkev na Slovensku - 2 029 714 eur (4,260 %),
6. Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia v Slovenskej republike - 0 eur (0,000 %),
7. Evanjelická cirkev metodistická, Slovenská oblasť - 329 920 eur (0,692 %),
8. Kresťanské zbory na Slovensku - 0 eur (0,000 %),
9. Apoštolská cirkev na Slovensku - 493 290 (1,035 %),
10. Bratská jednota baptistov v Slovenskej republike - 363 336 eur (0,763 %),
11. Cirkev bratská v Slovenskej republike - 398 454 eur (0,836 %),

12. Cirkev adventistov siedmeho dňa, Slovenské združenie - 40 526 eur (0,085 %),
13. Ústredný zväz židovských náboženských obcí v Slovenskej republike - 137 892 eur (0,289 %),
14. Cirkev československá husitská na Slovensku - 115 384 eur (0,242 %),
15. Starokatolícka cirkev na Slovensku - 127 093 eur (0,267 %),
16. Bahájske spoločenstvo v Slovenskej republike - 0 eur (0,000 %),
17. Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní v Slovenskej republike - 0 eur (0,000 %),
18. Novoapoštolská cirkev v Slovenskej republike - 8 382 eur (0,018 %).

Spolu: 47 647 623 eur.

Zákon o finančnej podpore nadobudol účinnosť dňa **1. januára 2020**.

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva ani povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeniach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď bulletin nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte, prosím, autora článkov Mgr. Martina Točeka prostredníctvom emailovej adresy taby@ulclegal.com.

© ULC Čarnogurský, 2020